

Estoniakatastrofen – En arrangerad olycka

Pia Hellertz

- 1 januari 2021

Den 28 september 2020 hade dokumentärfilmen *"Estonia - fyndet som ändrar allt"* premiär på 26-årsdagen av den största fartygskatastrofen i fredstid i nordiska farvatten genom tiderna. Estoniakatastrofen krävde officiellt 852 människors liv och är den största fartygsolyckan sedan andra världskriget. 137 människor lyckades rädda sig, medan 94 påträffades döda och fördes i land. Övriga omkomna fick ligga kvar i fartyget och myndigheter och politiker beslöt att gravfrid skulle råda över fartyget, trots skarpa protester från anhöriga och andra kritiker.¹

Författaren **Marat Kalandarov** berättar i sin bok *"Visa to the Depth"* (utan år) att det även fanns cirka 150 kurdiska flyktingar ombord på bildäck instängda i lastcontainrar. Åklagaren **Tomas Lindstrand**, som beslöt lägga ner förundersökningen om brott i samband med Estoniakatastrofen, verkar enligt Kalandarov ha haft kännedom om flyktingcontainern.

Redan den 10 februari 1995 kom det extrema förslaget att Estonia med dess innehåll av hemligheter skulle täckas över med betong *"för att skydda graven"* och *"förhindra plundring"*. Det påstods att det inte gick att bärga fartyget trots att andra stora fartyg runt om i världen bärgats. Svenska regeringen tackade nej till de erbjudanden som kom.

Ett år senare avbröts övertäckningsprojektet eftersom det visade sig vara tekniskt ogenomförbart. Dock släpptes det ner mängder av sten och grus innan projektet avbröts. Jag vill inte tänka på vad som hände med de kroppar som träffades av stenbumlingarna. En övertäckning hade omöjliggjort all framtida utredning och forskning.

De argument som nu började framföras var att *"havet är en värdig grav"*. Min spontana reaktion är *"ja, för sjömän, men inte för människor som omkommit i en katastrof"*. **Drew Wilson**, författaren till *"The Hole"* (2006) använder en intressant formulering:

Beslutet om gravfrid skapade en märklig situation. Istället för att vraket skyddar kropparna, är det nu kropparna som skyddar vraket.

Wilson menar med all rätt att beslutet togs för att hindra ytterligare dykningar och utredningar.

Ett begrepp som kom att användas mycket ofta av kritikerna under de

¹ Gravfrid över m/s Estonia - http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/Gravfrid-over-ms-Estonia_GI01JuU23/

kommande åren var ”mörkläggning”. Frågan blev om och om igen: ”Varför och vad vill man mörklägga? Och vem/vilka ville mörklägga?”²

Filmen ”Baltic Storm”

En tysk journalist, **Jutta Rabe**, började göra efterforskningar och skrev en bok samt skapade en film år 2003, ”*Baltic Storm*”, som inte fått visas i Sverige, men som gjorde succé i Tyskland och Estland. SF och Sandrews beslöt att inte visa filmen. **Henning Witte**, advokaten som var engagerad för de anhöriga till offren, och som samarbetade med Jutta Rabe om filmen, menar att filmen utsattes för en konspiration och skriver:

Hösten 2002 lyckades vi få Heron-City med sina då 19 biografer in i båten. De tyckte att vårt projekt var mycket intressant. Då köpte Bonniers upp Heron-City och kastade ut *Baltic Storm*. Det slutade med att enbart tre biografer vågade visa den avslöjande Estoniafilmen, en i Göteborg, en i Örebro, där det fanns så många drabbade i Lindesberg, och René Reiss' kvartersbiograf vid Hornstull i Stockholm.³

Dessutom bedrevs en hatkampanj mot Jutta Rabe.⁴ Anhöriga och överlevande hade hoppats att filmen skulle ”bryta den tystnadsmur som omgärdat frågan om vad som verkligen orsakade Estonias förlisning” enligt **Jan Gillberg**. Men återigen blev de svikna och besvikna.

Numera finns filmen ”*Baltic Storm*” att köpa på nätet.

Teorier om orsakerna till katastrofen

Den nya dokumentären menar sig ha avslöjat att det fanns ett hål på fartygets sida vilket skulle vara orsaken till att det sjönk så snabbt. Men enligt uppgifter måste det då finnas två hål på Estonia.

I sin bok ”*Estonias undergång*” (2006) berättar **Jan Gillberg** att en dykare och reservofficer i flottan, **Håkan Bergmark**, kontaktades ”tidigt på morgonen

² Jag har skrivit fyra artiklar om katastrofen –

”*Estoniakatastrofen – Estonias undergång*” (2013) inspirerad av Jan Gillbergs bok ”*Estonias undergång*” samt en mängd artiklar - http://www.piahellertz.com/Estonias_undergang.pdf

”*M/S ESTONIA - Svenska statens haveri*” – om en bok av Stefan Torssell med samma namn - http://www.piahellertz.com/Estonia-Svenska_statens_haveri.pdf

”*M/S Estonia sänktes - Nya fakta och teorier om Estoniagate*” – om boken av Henning Witte med samma namn - http://www.piahellertz.com/MS_Estonia_sanktes-Henning_Witte.pdf samt ”*Vad hände med MS ESTONIA? - En granskning av Estoniakatastrofen*” inspirerad av Bertil Calamnius' bok med samma namn - http://www.piahellertz.com/MS_ESTONIA-Bertil_Calamnius.pdf

³ <http://www.whitetv.se/sv/ms-estonia-saenktes/385-estonia-filmen-baltic-storm-utsatt-foer-svensk-konspiration.html>

⁴ *Rabe-hatet i svenska medier*,

<http://www.dsm.nu/estonia/rabehate%20i%20svenska%20medier.htm>.

den 28 september 1994 av Marinens räddningstjänst”. Han blir ombedd att dyka med anledning av Estonias förlisning. Gillberg skriver:

Vid de dykningar som Bergmark sedan deltar i och som inleds på lördagmorgonen den 1 oktober 1994 upptäcks ett hål i skrovet på styrbords sida inte långt ifrån bogvisiret. Dykarnas slutsats är att hålet uppstått genom en explosion inifrån. Hålet är stort nog för att en dykare med utrustning kan ta sig igenom hålet. Dykarna beläggs med livslångt tystnadslöfte (Gillberg, s. 149).

I en intervju i *Exakt24* den 6 oktober 2020 berättar Håkan Bergmark att han år 1999 fick brev från dåvarande försvarsministern som skrev att Håkan inte längre var ”värnpliktig officer” utan att han nu tillhörde civilförsvaret och därmed upphävdes hans sekretessavtal.⁵

Det intressanta med dessa två hål är att det hål Håkan Bergmark såg år 1994 hade kanterna på hålet vikta *utåt*, vilket tyder på att sprängningen skedde *inifrån*. Bergmark påpekar också att det i hans dykarutbildning ingick bedöma denna typ av hål. Dessutom finns det bilder på paket som enligt experter ser ut som sprängmedel på insidan av fartyget. Det hål som den nya dokumentären visar har kanterna på hålet vikta *inåt*, vilket skulle tyda på skada *utifrån*, att något träffat Estonia utifrån, en ubåt, en projektil, eller som en granskare menar, att bogvisiret med kraft skulle ha slagit bakåt när det lossnade och därmed skadat fartygets sida utifrån.

En annan teori om orsaken är det kaosartade politiska läget i f.d. Sovjetunionen som bland annat innebar att de tidigare sovjetiska baserna skulle avslutas under hösten 1994. Kriminella ligor inom den ryska militären passade på att sälja ut krigsmaterial till väst. Avtalet mellan tullen och försvaret om transporter av krigsmaterial ingicks år 1992, d.v.s. under **Carl Bildts** tid som statsminister. I september 1994 skulle det ske ett regeringsskifte. Under dessa sista veckor av Bildts tid som statsminister skedde de första två transporter av krigsmateriel med Estonia den 14 respektive den 20 september. Med samma intervall skulle en tredje transport ha hunnits med före regeringsskiftet. Den skedde sannolikt natten den 28 september och blev orsaken till attacken utifrån. Dåvarande svenska regeringens beslut att tillåta transport av militär teknologi på en civil passagerarfärja gjorde färjan till ett legitimt militärt mål, vilket tros vara en bidragande orsak till att minst 852 människor miste sina liv.

I den nya dokumentären berättar **Sara Hedenius** som var överlevande att hon vid starten i Tallinn såg militära transporter föras ombord. Vilken kännedom hade Bildt om transportererna? Det verkar som om Carl Bildt borde vara en av dem som utfrågas mer ingående under ed.

I *Uppdrag granskning* den 30 november 2004 berättade en pensionerad chef för tullen i Stockholm för reportern och författaren **Lars Borgnäs** att

⁵ *Estoniaoffrens juridiska ombud: underrättelsetjänsten har manipulerat bildmaterial* – 6 okt. 2020 - <https://www.youtube.com/watch?v=5pn6X92mUOg>

Estonia medförde militär utrustning den 14 och 20 september och ”att tullen var instruerad att släppa igenom lasten utan sedvanlig klarering”, vilket han redogör för i sin bok ”*Nationens intresse – Har svenska folket vilseletts om ubåtarna, Estonia och mordet på Olof Palme?*” (2011).

Även **Christopher Bollyn** berättar om det i boken “*Swedish customs chief confesses: Estonia carried soviet military secrets*” (2004). Tulltjänstemannen ville lätta sitt samvete och tyckte att det var dags att avslöja. Han hade fått en försäkran från en jurist att det inte var tjänstefel att avslöja ett misstänkt brott. Lasten skulle inte undersökas av tullen. För att detta skulle vara möjligt måste det vara sanktionerat från högsta ort, d.v.s. dåvarande statsminister **Carl Bildt**. Det är inte tillåtet att transportera militär utrustning på en civil passagerarfärja.

En annan teori om orsakerna till sänkningen var att det ombord på Estonia fanns omkring 50 poliser. Deras uppgift var enligt överstyrmannen att göra tillslag mot den narkotikasmuggling som pågick. Stefan Torssell skriver att ”*över femtio kontorsanställda inom polisen*” fanns med bland passagerarna (Torssell, s. 122). Jag antar att kontorsanställda inte gör tillslag, men jag vet inte vilken arbetsordning polisen har. På annan plats skriver Torssell att ingen av de från polisen som befann sig ombord på Estonia sysslade med narkotikaspaning. ”*De var på en facklig konferens för civilanställda inom polisen*” (Torssell, s. 266). En teori som författaren inte tar upp men som andra källor nämnt är att de poliser som var ombord tillhörde den grupp som undersökte mordet på **Olof Palme** och att sänkningen av Estonia handlade om att röja dem ur vägen. Det är en vansinnigt långsökt teori, men den florerar.

Även advokaten **Henning Witte** nämner detta i sin bok ”*M/S Estonia sänktes - Nya fakta och teorier om Estoniagate*” (1999). Witte, som blev advokat för de anhöriga till de omkomna berättar mycket detaljerat i sin bok om det som hände och det helt otroliga och ofattbara som hände därefter.

En teori som florerade var också att Estonia var i så dåligt skick att den inte klarade stormen och att det ledde till att bogvisiret slets av, vilket verkar vara den teori som etablissemanget starkast drev.

Överlevande försvann

Ett av de mystiska inslagen i historien handlar om de estniska besättningsmännen som överlevde men försvann. Nio besättningsmän, som fanns med på listan på överlevande, försvann både från listan och över huvud taget, inklusive andrekaptan **Avo Piht**. **Christopher Bollyn** har undersökt och berättar i sin artikel ”*Where Key survivors from Estonia catastrophe kidnapped?*” (2005).⁶ Han refererar också till den svenske journalisten **Sven Anér** som har försökt

⁶ Bollyn, Christopher (2005) *Where Key survivors from Estonia catastrophe kidnapped?*
<http://web.archive.org/web/20050214222316/www.elaestonia.org/eng/index.php?module=link&link=133>

väcka intresse för de män och kvinnor ur den estniska besättningen som bevisligen räddades, men sedan spårlöst försvann.

En mycket seriös svensk källa har uppgivit för tyska Spiegel TV att Piht och de övriga kidnappats av USAs säkerhetstjänst p.g.a. att de visste för mycket. Enligt denna uppgift levde de nu på 'säker ort' i USA och har fått en hög ekonomisk ersättning för sitt lidande.⁷

Nya dykningar

Den 25 september 2019 berättar **Henning Witte** på sin hemsida *WhiteTV* att det tyska dykfartyget *Fritz Reuter* gör undersökningar med en undervattenskamera (ROV) på M/S Estonias vrak bara dagar före den 28 september 2019, 25-årsdagen till "*Sveriges värsta massmord*".⁸ Fartyget hade då lämnat platsen och polisen utreder ärendet tillsammans med tyska myndigheter. Witte skriver:

Typiskt att Sverige lade spaningsresurser på den här saken, i en tid då polisen och liknande ordningsmakter går på knäna p.g.a. av all invandrad brottslighet. Höjden av hyckleriet är att man klagar över att 'gravfriden' stördes. Detta är rent nonsens. De enda som störde gravfriden var svenska Sjöfartsverket när de hällde tusentals ton makadam och stora stenar runt vraket för att stävja havsbotten.

Henning Witte konstaterar att "*Staten gör allt för att skydda Estonias massmördare och förföljer alla som vill att också sanningen ska bärgas*". Men efter dokumentären "*Estonia - fyndet som ändrar allt*" har nya diskussioner startat om att genomföra dykningar. Estland var mycket engagerad i detta, men verkar under de senaste veckorna ha dragit tillbaka sitt engagemang. I en intervju i *SwebbTV* med **Jüri Lina**, som har estniska rötter och därmed behärskar det estiska språket, och som följer den estniska pressen berättar att den f.d. statsåklagaren **Margus Kurm** anser att den estniska regeringen har det yttersta ansvaret för nya dykningar till Estonia. Han menar att den svenska sidan har förstört bevismaterial och dolt fakta som inte passade ihop med den officiella versionen. Alla hypoteser om katastrofen bygger på slarvigt insamlade fakta från 1994, menar Kurm.

Det sista ordet om Estoniakatastrofen är ännu inte sagt.

⁷ Citat är hämtat från artikeln *Kapten Avo Piths samt andra besättningsmäns försvinnande*, <http://lege.net/politiken.biz/forsvinnande.htm>.

⁸ *Bra att tyska dykfartyget Fritz Reuter stör Estonias "gravfrid"* – Henning Witte – 25 september 2019 - <http://whitetv.se/sv/ms-estonia-saenktes/2354.html>